

Om försvunna människor

av Jack Finney

Den såg ut som en helt vanlig resebyrå, men den ordnade fantastiska resor – om man var rätta typen...

GÅ IN som om det vore en vanlig resebyrå, hade främlingen som jag träffade i baren sagt till mig. Ställ några alldagliga frågor – om en resa som ni planerar, en semestertripp eller något i den stilen. Gör sedan någon liten antydning om Broschyren, men vad ni gör så gå inte rakt på sak. Vänta tills han själv tar upp det. Och om han inte gör det, kan ni lika gärna glömma bort det. Om ni nu kan. För ni kommer aldrig att se den; ni är inte den rätta typen. Och om ni frågar efter den, kommer han bara att se på er som om han inte förstår vad ni talar om.

Jag upprepade alltsammans i tankarna, om och om igen, men det som verkar möjligt på kvällen vid en öl är inte lätt att tro på en ruggig regndag, och jag kände mig som en idiot då jag gick och sökte på fasaderna efter det nummer som jag hade lagt på minnet. Klockan var tolv på Västra 42:a gatan i New York och det var regnigt och blåsig; och som hälften av männen omkring mig gick jag med ena handen på hattbrättet, iförd en gammal regnrock; mitt huvud var nerböjt för det strilande regnets skull och världen var verklig och dyster och det här var hopplöst.

Hur som helst kunde jag inte låta bli att tänka: Vad är det för särskilt med mig för att jag skulle få se Broschyren, om det nu finns någon? Namn? Jag sa det för mig själv som om jag redan hade blivit tillfrågad. Det är Charley Ewell och jag är en ung man som arbetar på en bank som kassör. Jag tycker inte om arbetet; jag tjänar inte mycket pengar och kommer aldrig att göra det. Jag har bott i New York i över tre år och har inte särskilt många vänner. Jag ser fler filmer än jag egentligen har lust till, läser för många böcker och jag är trött på att äta ensam på restaurang. Jag är ordinärt begåvad och har ordinärt utseende och tänker ordinära tankar. Passar det er – duger jag?

Nu urskilde jag den, adressen i 200-kvarteret, en gammal, halvmoderniserad kontorsbyggnad, gammalmodig, obenägen att medge det men ur stånd att dölja det. New York vimlar av sådana väster om Femte.

Jag gick genom de mässingskantade glasdörrarna in i en liten vestibul, vars golv bestod av nyskurade men ändå smutsiga kakelplattor. De grönmålade väggarna var knöliga av gamla lagringar i putsen; i en förkromad ram hängde en liten hyresgästförteckning – vita celluloidbokstäver på svart filt, sådana som gick lätt att byta ut. Det fanns ett tjugotal namn och jag fann att "Acmes Resebyrå" stod näst överst på listan, mellan "A-I Mimeo" och "Ajax Trollerilager". Jag tryckte på knappen bredvid den gammalmodiga hissörren med dess öppna spjälor; det ringde högt uppe i schaktet. Det dröjde länge, sedan hördes en duns och de tunga kedjorna började långsamt slamra neråt mot mig och jag vände mig nästan om och gick – det här var heltokigt.

Men när jag väl kom upp fann jag att Acmekontoret skilde sig från byggnadens övriga atmosfär. Jag föste upp dörren med det matta glaset, gick in och det stora fyrkantiga rummet

var ljus och rent och upplyst med ljusrör. Bredvid de breda dubbelfönstren stod en lång, gråhårig och allvarlig man bakom en disk och talade i telefon. Han såg upp, nickade åt mig att stiga på och jag kände hur mitt hjärta dunkade – han passade precis in på beskrivningen. Ja, Förenade Flyglinjerna, sa han i telefonen. Flygtur – han kastade en blick på ett papper på diskens glasskiva – sju-noll-tre och jag föreslår att ni lämnar in bagaget fyrtio minuter innan.

Jag stod nu framför honom och väntade, lutade mig mot disken och såg mig omkring. Det rådde inget tvivel om att han var den rätte mannen och ändå var det här bara en vanlig resebyrå: stora färgglada affischer på väggarna, metallhyllor på golvet som var fulla av broschyrer, tryckta tidtabeller under glasskivan på disken. Det är precis vad det ser ut som och inget annat, tänkte jag och jag kände mig åter som en idiot.

– Kan jag kanske stå till tjänst? Bakom disken log den långa gråhåriga mannen mot mig och lade på luren och plötsligt blev jag fruktansvärt nervös.

– Ja. Jag försöker vinna tid och knäpper upp min regnrock. Sedan såg jag åter upp på honom och sa: – Jag skulle vilja . . . komma i väg.

Din idiot, det är för fort! tänkte jag omedelbart. Hasta inte! Jag försökte halvt panikartat se efter vad mina ord hade haft för effekt, men han blinkade inte ens.

– Tja, det finns en massa ställen att resa till, sa han artigt. Han tog upp en lång, smal broschyr och lade den på glasskivan, ”Flyg till Buenos Aires – En Annan Värld!” stod det stod det med blekgröna bokstäver längst uppe.

Jag såg på den tillräckligt länge för att inte verka oartig. Den visade ett stort silvervitt plan som rusade över en hamn nattetid, en måne som sken på vattnet, berg i bakgrunden. Sedan skakade jag bara på huvudet; jag var rädd för att tala, rädd för att jag skulle säga något galet.

– Något lugnare, kanske?

Han tog upp en annan folder: tjocka gamla trädstammar, solstrålar som släntrade ner mellan dem – ”Maines Jungfruliga Skogar, via Boston och Mainejärnvägen”.

– Eller – han lade en tredje folder på glasskivan – Bermuda är trevligt just nu. På den här stod det: ”Bermuda, En gammal värld i den nya”.

Jag beslöt att ta en risk. – Nej, sa jag och skakade på huvudet. Det jag verkligen är på jakt efter är ett ställe för gott. Ett nytt ställe att bo på och slå mig ner på. – Jag såg honom rakt i ögonen. – För resten av livet.

Sedan svek mig modet och jag försökte fundera ut ett sätt att dra mig tillbaka.

Men han log bara vänligt mot mig och sa: – Jag förstår inte varför vi inte skulle kunna ge er något råd i fråga om det.

Han lutade sig fram över disken och stödde sig på underarmarna med händerna hopknäppta; hans ställning övertygade om att han hade hur mycken tid som helst att ägna mig,

– Vad söker ni efter, vad önskar ni?

Jag höll andan och sa det sedan. – Flykt.

– Från vad då?

– Tja . . . Nu tvekade jag; jag hade aldrig tidigare uttryckt det i ord. – Från New York, skulle jag vilja säga. Och städer i allmänhet. Från bekymmer. Och fruktan. Och de saker som jag läser om i tidningarna. Från ensamhet.

Och sedan kunde jag inte hejda mig, fastän jag förstod att jag pratade för mycket, att mina ord rann i en strid ström. – Från att aldrig göra det som jag egentligen vill göra och från att aldrig ha särskilt roligt. Från att sälja mina dagar bara för att överleva. Från själva livet – sådant det är idag åtminstone. Jag såg på honom och sa milt: – Från världen.

NU STIRRADE HAN rakt på mig, hans ögon granskade mitt ansikte utan att låtsas göra något annat och jag visste att han om ett ögonblick skulle skaka på huvudet och säga: – Min herre, det är bäst att ni uppsöker en läkare. Men det gjorde han inte. Han fortsatte att stirra och hans ögon granskade min panna nu. Han var en stor karl, hans grå hår var krusigt och hans fårade ansikte mycket intelligent, mycket vänligt. Han såg ut som kyrkoherdar borde se ut; han såg ut som fäder borde se ut.

Han sänkte blicken för att se mig in i ögonen; han granskade min mun, min haka, min haklinje och jag blev plötsligt övertygad om att han utan svårighet lärde sig en hel massa om mig, mer än jag själv kände till om mig. Plötsligt log han och stödde armbågarna mot disken, medan den ena handen fattade tag om den andra och masserade den.

– Tycker ni om människor? Säg som det är, för jag vet om ni inte gör det.

– Ja, men det är inte lätt för mig att slappna av och vara mig själv och få vänner.

Han nickade allvarligt och godtog det. – Skulle ni vilja säga att ni är en ordinärt hygglig människa? – Jag antar det; jag tror det. Jag ryckte på axlarna.

– Varför det?

Jag log skevt; det här var svårt att besvara. – Tja . . . när jag inte är det, så känner jag mig åtminstone vanligtvis ledsen för det.

Han log och funderade på det några ögonblick. Sedan log han igen – urskuldande, som om han tänkte berätta ett litet skämt som han visste inte var särskilt lustigt. – Vet ni, sa han likgiltigt, ibland kommer det in människor hit som är på jakt efter ungefär detsamma som ni är, så bara som ett slags litet skämt . . .

Jag kunde inte andas. Det här var det jag hade fått veta att han skulle säga, om han trodde att jag kanske dög.

– . . . har vi utarbetat en liten broschyr. Vi har rentav låtit trycka den. Bara för vårt eget nöjes skull, förstår ni. Och för enstaka kunder som ni. Så jag måste be er titta på den här om ni är intresserad. Det är inte en sån sak som vi precis skulle vilja ha allmänt känd.

Jag kunde knappt viska. – Jag är intresserad.

Han trevade under disken, tog sedan upp en liten tung broschyr, lika stor och likadan som den andra, och sköt den över glasskivan mot mig.

Jag såg på den, drog den närmare mig med fingerspetsen, nästan rädd att röra vid den. Omslaget var mörkblått som natthimlen och tvärs över stod det med vita bokstäver: ”Besök Förtrollande Verna!” På det blå omslaget fanns en massa vita prickar – stjärnor – och i nedre

vänstra hörnet ett klot, världen, till hälften omgivet av moln. I det övre högra, strax under ordet "Verna", fanns det en stjärna som var större och ljusare än de andra; strålar sköt ut från den som från en stjärna på julkort, Längst ner på omslaget stod det: "Romantiska Verna, där livet är sådant det *borde* vara". Det fanns en liten pil bredvid texten, vilket betydde att man skulle vända på sidan.

Jag vände på den och broschyren var inuti som de flesta resebroschyren – det fanns bilder och text, men de här berörde Verna i stället för Paris eller Rom eller Bahamaöarna. Och den var vackert tryckt: bilderna såg autentiska ut. Vad jag menar är, har ni sett stereoopticonbilder? Tja, det liknade sådana, fast de var bättre, mycket bättre. På en bild kunde man se daggen gnistra på gräset och det såg ruggigt ut. På en annan tycktes en trästam böja sig ut från sidan, perfekt in i minsta detalj, och det kon som en chock då man rörde vid den och kände glatt papper i stället för den verkliga skrovliga barken. Små människoansikten tycktes på en tredje bild tala, läpparna föreföll fuktiga och levande, ögonen lyste, hudens faktiska struktur fanns där på pappret; och det verkade vara omöjligt, då man stirrade, att människorna inte rörde sig och talade.

Jag granskade ett stort fotografi som sträckte sig över den övre hälften av två sidor. Det verkade vara taget uppifrån en kulle; man såg marken slutta ner mot en dal, sedan höja sig igen borta på andra sidan. De båda kullarnas sluttningar var täckta av skog och färgen var vacker, perfekt. Det fanns kilometervis med gröna, majestätiska träd, och då man såg på dem förstod man att den här skogen var jungfrulig, nästan orörd. Långt nere i dalen slingrade sig en flod, blå himmel; här och var, där vattnet bröt sig mot stora kullerstenar blev det skummande vitt. Och åter tycktes det som om man säkert skulle se den där floden röra sig och glittra i solen, om man bara koncentrerade sig tillräckligt. I gläntor intill floden fanns det små hus, några av trä, andra av tegel. Texten under bilden lydde helt enkelt: "Kolonin".

– Skojigt med en sådan där sak, muvlade mannen bakom disken och nickade mot broschyren i min hand. Gör det mindre enformigt. Ett tilldragande ställe, inte sant?

JAG KUNDE BARA NICKA stumt och sänkte åter blicken mot bilden, för den där bilden berättade mycket mer för en än man såg. Jag vet inte hur man visste det, men då man stirrade ner i den skogklädda dalen insåg man att ungefär så här måste Amerika ha sett ut då det var nytt. Och man förstod att det här bara var en del av ett helt land med oförstörda, oskadade skogar, där varje flod rann fritt; man såg det som människorna, av vilka de sista dött för över ett sekel sedan, en gång hade sett på det u Kentucky eller Wisconsin och i den gamla västern. Och man visste att om man kunde andas in den luften, skulle den kännas ljuvligare än den hade varit någonstans på Jorden på hundrafemtio år.

Under den bilden fanns det en annan, som visade en sju, åtta människor på en strand – vid en sjö kanske eller vid floden på bilden ovanför. Två barn satt på huk och plaskade i vattenbrynet och i förgrunden satt vuxna i en halvcirkel eller låg på knä och satt med väl bibelhållen balans på huk i den gula sanden. De pratade, flera rökte och de flesta av dem höll halvfyllda kaffekoppar i handen; solen var klar, man visste att luften var vederkvickande och att det var morgon, strax efter frukosten. De log, en kvinna talade, de andra lyssnade. En man hade rest sig till hälften för att kasta smörgås på vattenytan.

Man förstod följande: att de tillbringade så där en tjugo minuter på den där stranden efter frukosten innan de gick till arbetet, och man förstod att de var goda vänner och att de gjorde detta varje dag. Man visste – jag säger, man *visste* – att de tyckte om sitt arbete allesammans, vad det nu var för något; att det inte fanns något forcerat jäkt och någon press där. Och att –

tja, det var allt, antar jag; man visste helt enkelt att varje dag efter frukosten tillbringade de här familjerna en lättjefull halvtimme med att sitta och prata i morgonsolen på den där underbara stranden.

Jag hade aldrig tidigare sett något som liknade deras ansikten. Till utseendet var de helt alldagliga, människorna på den där bilden – behagliga, mer eller mindre välbekanta typer. Några var unga, något över tjugo; andra var över trettio; en man och en kvinna tycktes vara i femtioårsåldern. Men det yngsta parets ansikten var alldeles utan fåror, och det slog mig att de hade blivit födda där och att det var ett ställe där ingen bekymrade sig eller någonsin var rädd. De andra, de äldre hade rynkor i pannan, fåror runt munnen, men man hade på känn att fårorna inte längre blev djupare, att de var läkta ärr som inte plågade. Och i det äldre parets ansikten fanns ett – jag skulle vilja säga ett slags *lättnad*. Inte ett enda av de där ansiktena bar något spår av illvillighet. De där människorna var *lyckliga*. Men man visste dessutom att de hade *varit* lyckliga, dag efter dag i en lång, lång tid och att de alltid skulle vara det och de visste det.

JAG VILLE ansluta mig till dem. Den mest förtvivlade längtan att *vara* där steg från botten av min själ – att vara där, på den där stranden, efter frukosten, bland de där människorna i den soliga morgonen – och jag kunde knappt stå ut med den. Jag såg upp på mannen bakom disken och lyckades le. – Det här är . . . mycket intressant. – Ja. Han log tillbaka och skakade sedan roat på huvudet. – Vi har haft kunder som blev så intresserade, så överväldigade att de inte ville prata om något annat. – Han skrattade. – De ville faktiskt veta priset, detaljerna, allt.

Jag nickade för att visa att jag förstod och höll med dem. – Och jag förmodar att ni har utarbetat en hel historia, som hänger ihop med det här? Jag kastade en blick på broschyren i mina händer.

– Javisst. Vad skulle ni vilja veta?

– De här människorna, sa jag nonchalant och rörde vid bilden med gruppen på stranden. Vad gör de?

– De arbetar, allesammans gör det. Han tog upp en pipa ur fickan.

– De tillbringar helt enkelt sitt liv med att göra det de har lust till. Vissa studerar. Vi har, enligt vår lilla historia, tillade han och log, ett utmärkt bibliotek. Vissa av våra människor bedriver jordbruk, andra skriver, andra tillverkar saker med sina händer. De flesta av dem har barn och . . . tja, de arbetar med sånt som de verkligen har lust till.

– Och om det inte finns något de verkligen har lust till?

Han skakade på huvudet. – Det finns alltid något för var och en, som han verkligen har lust att göra. Det är bara det att här finns det så lite tid att ta reda på vad det är.

Han tog upp en tobakspung och i det han lutade sig mot disken började han stoppa pipan, medan han allvarligt såg in i mina ögon. – Livet är enkelt där och det är fridfullt. Till en del, den goda delen, liknar det de tidiga nybyggarsamhällena i ert land, men utan det slavgöra som dödade folk i deras ungdom. Det finns elektricitet. Det finns tvättmaskiner, dammsugare, rörledningar, moderna badrum och modern medicin, mycket modern rentav. Men det finns inga radioapparater, telefoner eller bilar. Avstånden är små och folk bor och arbetar i små samhällen. De tillverkar det mesta av det de använder. Varje man bygger själv sitt hus med all den hjälp han behöver av sina grannar. Deras tidsfördriv är deras eget och det finns en massa

sånt, men det finns inte något tidsfördriv till salu, inget som man köper biljett till. De har danstillställningar, kortspelsbjudningar, bröllop, dop, födelsedagsfester, skördefester. De simmar och bedriver all slags sport. De pratar en massa, skojar mycket och skrattar. De hälsar ofta på varandra och delar varandras måltider och varje dag är fylld till bristningsgränsen och tillbringas på ett trevligt sätt. Det finns inga ekonomiska eller sociala tvång och livet är inte hotfullt. Varje man, kvinna och barn är en lycklig människa. – Efter ett ögonblick log han. – Jag upprepar naturligtvis texten i vårt lilla skämt . . .

Han nickade mot broschyren.

– Naturligtvis, mumlade jag och såg åter ner på broschyren och vände en sida. ”Hem i Kolonin” stod det på en sida och där fanns ett dussintal verkliga bilder av det inre i det som måste ha varit de stugor som jag hade sett på det första fotot eller andra sådana. Det fanns vardagsrum, kök, smårum, patios. Många av hemmen tycktes vara möblerade i en stil som påminde om den tidiga amerikanske, bortsett från att det verkade – autentiskt, som om de där gungstolarna, skåpen, borden och mattorna hade tillverkats av människorna själva, som hade tagit god tid på sig med att göra dem hållbara och vackra. Inne i andra hus verkade stilen mer modern: ett uppvisade ett tydligt orientaliskt inflytande.

Allesammans hade de uppenbarligen en egenskap gemensam: då man såg på dem förstod man att de där rummen var *hem*, verkliga hem, för människorna som bodde i dem. På väggen i ett vardagsrum hängde det ovanför eldstaden av sten ett handstickat tänkespråk; där stod det, ”Borta bra, men hemma bäst”, men orden tycktes inte underliga eller lustiga, de tycktes inte gammalmodiga, återuppväckta eller kopierade från ett förflutet, som var förflutet. De tycktes verkliga; de hörde dit; de där orden var inget annat än ett enkelt uttryck för en sann känsla och ett faktum.

– Vem är ni? Jag höjde huvudet från broschyren för att stirra in i mannens ögon.

Han tände pipan, tog god tid på sig, såg ner tändstickslågan i piphuvudet och såg på mig. – Det står i texten, sa han sedan, på baksidan. Vi – det vill säga, folket på Verna, de ursprungliga invånarna – är människor som ni själva. Verna är en planet med luft, sol, land och hav precis som den hör. Och med ungefär samma temperatur. Så livet utvecklade sig naturligtvis där ungefär på samma sätt som här, fast ganska mycket tidigare; och vi är människor som ni. Det finns obetydliga anatomiska skillnader men inget av vikt. Vi läser och uppskattar er James Thurber, Rabelais, Hemingway, Grimm, Mark Twain. Vi tycker om er choklad, som vi inte hade och en del av er musik. Och ni skulle tycka om många av de saker som vi har. Men våra tankar och de stora linjerna i vår historia och målen för vår utveckling har varit – drastiskt olika era. – Han log och blåste ut ett rökmoln, – Roande fantasier, inte sant?

– Ja. Jag visste att jag lät tvär och jag hade inte slutat le; orden rann ur mig. – Och var ligger Verna?

– Ljusår härifrån med era mått mätt.

Jag blev plötsligt irriterad, varför visste jag inte. – Lite svårt att komma dit då, inte sant?

HAN SÅG ETT ÖGONBLICK på mig. Sedan vände han sig mot fönstret bredvid. – Kom hit, sa han och jag gick runt disken och bort till honom.

– Där borta till vänster – han lade handen på axeln på mig och pekade med pipskaftet – finns två hyreshus, byggda med baksidorna mot varandra. Ingången till det ena är vid Fifth Aveny, ingången till den andra vid Sixth. Mitt i kvarteret . . . ni ser precis deras tak.

Jag nickade och han fortsatte: – En man och hans fru bor på femtonde våningen i en av de där byggnaderna. Ena väggen i deras vardagsrum är husets bakvägg. De har goda vänner på femtonde våningen i det andra huset och ena väggen i *deras* vardagsrum är *deras* byggnads bakvägg. De där båda paren bor med andra ord mindre än en meter ifrån varandra, eftersom husens baksidor faktiskt rör vid varandra.

Den långe mannen log. – Men när familjen Robinson ville hälsa på familjen Braden promenerar de från sitt vardagsrum till ytterdörren, Sedan går de nerför en lång korridor till hissen. De åker ner femton våningar; sedan måste de på gatan gå runt nästa kvarter. Och stadskvarteren är långa; är det dåligt väder måste de ibland faktiskt ta en taxi. De går in i det andra huset, fortsätter sedan genom vestibulen, åker upp femton våningar, går nerför en korridor, ringer på en klocka och släpps slutligen in i sina vänners vardagsrum – knappt en meter ifrån deras eget.

Den långe mannen vände sig åter mot disken och jag gick tillbaka till den andra sidan om den. – Det enda jag kan säga, sa han, är att det sätt som familjen Robinson tar sig fram på liknar rymdresor, det faktiska fysiska tillryggaläggandet av de enorma avstånden. – Han ryckte på axlarna. – Men om de bara kunde kliva igenom den där knappa metern vägg utan att skada sig själva eller väggen – tja, det är så vi ”tar oss fram”. Vi korsar inte rymden, vi undviker den. – Han log. – Dra ett andetag här – och andas ut på Verna.

Jag sa långsamt: – Och det var så de kom dit, eller hur? Människorna på bilden. Ni förde dem dit.

Han nickade och jag sa: – Varför?

Han ryckte på axlarna. – Om ni såg att er grannes hus hade fattat eld, skulle ni då försöka rädda hans familj om ni kunde? Så många personer ni kunde åtminstone?

– Ja.

– Tja, det skulle vi också.

– Tycker ni att det är så illa ställt då? Med oss?

– Hur tycker ni själv att det verkar?

Jag funderade på rubrikerna i min morgontidning den morgonen och alla andra morgnar. – Inte särskilt bra.

Han bara nickade och sa: – Vi kan inte föra dit er allesammans, inte särskilt många faktiskt. Så vi väljer ut några stycken.

– Sedan hur länge tillbaka?

– Sedan mycket länge. Han log. – En av oss var medlem av Lincolns kabinett. Men det dröjde till ett första världskrig innan vi kände på oss att vi kunde urskilja vad som komma skulle; tidigare hade vi enbart varit observatörer. Vi öppnade vår första byrå i Mexico City 1913. Nu har vi filialer i alla större städer.

- 1913, mumlade jag medan mitt minne grep efter något. Mexico. Hör på! Gjorde . . .
- Ja. Han log, som om han hade väntat sig min fråga. – Ambrose Bierce anslöt sig till oss det året och året efter. Han levde till 1931, en mycket gammal man, och skrev ytterligare fyra böcker, som vi har.

Han vände tillbaka en sida i broschyren och pekade på en stuga på det första fotografiet.

- Det där var hans hem.
- Och domare Crater?
- Crater?
- Ett annat berömt försvinnande; det var en domare i New York som utan vidare försvann för en del år sen.
- Jag vet inte. Vi hade en domare, minns jag, från New York City, för så där en tjugo år sen, men jag kan inte erinra mig hans namn.

Jag lutade mig mot honom över disken och med ansiktet mycket nära hans nickade jag: – Jag tycker om ert lilla skämt, sa jag. Jag tycker mycket om det. Mycket lugnt tillade jag: – När upphör det att vara ett skämt?

Han granskar mig ett ögonblick, sedan sa han: – Nu. Om ni vill det.

NI MÅSTE BESTÄMMA ER på fläcken, hade den medelålders mannen på Lexington Avenue sagt till mig, därför att ni får aldrig en ny chans. Jag vet det; jag har försökt.

Nu stod jag där och funderade; det fanns människor som jag skulle tycka det var avskryvärt att aldrig träffa igen och en flicka som jag just hade börjat bli bekant med, och det var den här världen jag var född i. Sedan funderade jag på att lämna det där rummet, återvända till mitt arbete, sedan till mitt rum på kvällen. Och slutligen tänkte jag på den gröna dalen på bilden och den lilla gula stranden i morgonsolen.

- Jag reser, viskade jag. Om ni vill ha mig.

Han granskade mitt ansikte. – Var säker på er sak, sa han skarpt; Var säker. Vi vill inte ha dit någon som inte blir lycklig och om ni hyser den minsta tvivel så skulle vi föredra att . . .

- Jag är säker på min sak, sa jag.

Efter ett ögonblick öppnade den gråhåriga mannen en låda under disken och tog upp en liten gul rektangelformad pappbit. Något stod tryckt på ena sidan och genom trycket löpte det ett ljusgrönt streck; det såg ut som en järnvägsbiljett till White Plains eller vart som helst. På pappbiten stod det att läsa: ”Gäller stämplad för En RESA TILL VERNA. Får inte överlätas. Enkel resa.”

- Hm . . . vad kostar den? sa jag, trevade efter plånboken och undrade om han ville att jag skulle betala.

Han såg på min hand, som vilade på bakfickan. – Allt ni har. Inklusive växel. Han log. – Ni kommer inte att behöva det mer och vi kan använda er valuta för löpande utgifter. Ljusräkningar, hyra och så vidare.

– Jag har inte vidare mycket.

– Det spelar ingen roll. Han tog upp en tung stämpelmaskin från en hylla under disken, en sån där som man kan se i järnvägens biljettluckor. – Vi sålde en gång en biljett för tretusen sjuhundra dollar. Och vi sålde en annan för sex cent. Han förde in biljetten i maskinen, slog till spaken med knytnäven och räckte den sedan till mig. På baksidan fanns det nu en nytryckt purpurfärgad rektangel och inne i den orden; ”Gäller bara innevarande dag”, följt av datum. Jag hade två femdollarsedlar en endollars och sjuttio cent i växel på disken. – Ta med biljetten till Acmes terminal, sa den gråhåriga mannen, lutade sig över disken och började ge mig de anvisningar jag skulle behöva för att hitta dit.

ACMES TERMINAL, det är bara ett litet hål i väggen; ni kanske har sett det – bara en liten affärsfasad vid en av smågatorna väster om Broadway. På fönstret står det inte vidare snyggt målat ”Acme”. Invändigt är väggarna och taket under rester av gammal målarfärg täckta av sådan stansad plåt som man påträffar i gamla hus. Det finns en nött trädisk och några skraltiga stolar i imiterat rött läder. Det finns tjugotals ställen som Acmes terminal i det området – små teaterbiljettkontor, kontor för obskura busslinjer, arbetsförmedlingar. Man skulle kunna gå förbi här tusen gånger utan att verkligen lägga märke till den; och om ni bor i New York, har ni antagligen redan gjort det.

När jag kom, stod en man i skjortärmarna bakom disken. Han rökte på en cigarrstump och tittade på några papper; en fyra, fem människor väntade tyst i stolarna. Mannen vid disken såg upp då jag klev in, såg ner på min hand efter biljetten och nickade mot den sista tomma stolen, då jag visade den, varpå jag satte mig.

Det satt en flicka bredvid mig med händerna knäppta i knäet. Hon såg trevlig ut, ganska vacker; jag tänkte att hon kunde ha varit stenograf. I andra änden av det lilla kontoret satt en ung neger i arbetskläder, hans fru satt bredvid honom och höll deras lilla flicka i knäet. Och det fanns en man i femtioårsåldern, som höll ansiktet bortvänt från oss andra och stirrade ut i regnet på de passerande fotgängarna. Han var elegant klädd och hade en grå Homburghatt på sig; han kunde ha varit vice.direktör för en stor bank, tänkte jag, och jag undrade vad hans biljett hade kostat.

Kanske tjugo minuter förflöt under det att mannen bakom disken sysselsatte sig med sina papper; sedan stannade en liten, skranglig buss vid trottoaren utanför och jag hörde hur handbromsen gnisslade. Bussen var schabbig, köpt i tredje eller fjärde hand och målad i rött och vitt tvärs över den gamla färgen; stänkskärnarna var buckliga efter otaliga småkrockar och däckerna var nästan utnötta. På sidan stod det med röda bokstäver ”Acme” och chauffören hade en läderjacka på sig och en sådan där nött tygmössa som busschaufförer bär. Det var exakt den sortens obskyra lilla buss som man ser där i grannskapet och vari det färdas schabbiga, trötta, tysta människor, som är på väg till ett okänt mål.

Det tog nästan två timmar för den lilla bussen att tränga söderut genom trafiken, mot Manhattans spets och vi satt allesammans och stirrade ut genom de regnstänkta fönstren, var och en omgärdad av sin egen tystnad och sina egna tankar; den lilla flickan sov. Genom det streckade glaset bredvid mig såg jag genomvåta människor som kröp ihop vid busshållplatser och såg dem knacka ilsket på de stängda dörrarna till bussar som var överfulla och såg chaufförernas plågade, fårade ansikten. Vid 44th Street såg jag en förbirusande bil stänka smutsigt gatvatten på en man på trottoaren och såg mannens mun förvidras då han svor. Ofta stod vår buss orörlig då trafikljuset visade rött, och människomassor flöt ut på gatan från

trottoarerna och banade sig väg runt oss och de andra väntade fordonen. Jag såg hundratals ansikten och inte en enda gång såg jag någon le.

Jag dåsade till; sedan befann vi oss på den glänsande svart huvudvägen någonstans på Long Island. Jag föll åter i sömn och vaknade i mörker, då vi skakade ifrån huvudvägen in på en gytjig väg med två hjulspår och jag uppfångade en glimt av en gård vars fönster var mörka. Sedan bromsade bussen in, krängde till en gång och stannade. Handbromsen gnisslade, motorn stoppade och vi stod parkerade bredvid något som såg ut som en lada.

Det *var* en lada – chauffören gick fram till den, drog upp den stora trädörren, som knakade av ålder, och höll upp den medan vi troppade in. Sedan släppte han den, steg in efter oss och den gamla dörren smällde igen av sin egen tyngd. Ladan var fuktig, gammal, väggarna var smutsiga och det luktade boskap; det fanns inget invändigt på jordgolvet utom en omålad träbänk och chauffören pekade mot den med ljuskägla från en ficklampa. – Var vänliga och sätt er där, sa han lugnt. Ta fram era biljetter.

Sedan gick han nerför raden, klippte våra biljetter och på golvet uppfångade jag i ljuset från hans ficklampa en snabb glimt av små högar med oräkneliga andra runda pappbitar som liknade gul konfetti. Sedan gick han åter till dörren, öppnade den just så mycket att han kunde komma igenom och för ett ögonblick såg vi honom avteckna sig mot natthimlen. – Lycka till, sa han, Vänta bara där ni är.

Han släppte dörren; den gled igen och klippte av den skälvande ljuskägla från hans ficklampa; och ett ögonblick senare hörde vi motorn starta och bussen tungt och bullersamt rulla i väg.

Den mörka ladan var tyst nu, bortsett från vår egen andhämtning. Tiden gick och jag kände snart ett tvång att tala med vem det än var som satt bredvid mig. Men jag visste inte riktigt vad jag skulle säga och jag började känna mig generad, lite dum och starkt medveten om att jag helt enkelt satt i en gammal, övergiven lada. Sekunderna gick och jag rörde otåligt på fötterna; inom kort insåg jag att hade börjat frysa. Då förstod jag plötsligt – och mitt ansikte blev rött av ilska och den fruktansvärda blygseln. Vi hade blivit lurade! Frånlurade våra pengar av vår egen patetiska önskan att tro på en löjlig och fantastisk fabel och nu lämnade att sitta där så länge vi behagade, tills vi slutligen återfick förståndet som otaliga andra före oss och begav oss hemåt så gott vi kunde. Det blev plötsligt omöjligt att förstå eller ens komma ihåg hur jag hade kunnat vara så godtrogen, och jag kom på fötter, snavade genom mörkret över det ojämna golvet med någon diffus tanke på att få tag i en telefon och ringa till polisen. Den stora ladudörren var tyngre än jag hade trott, men jag fick upp den, tog ett steg ut och vände mig sedan om för att ropa åt de andra att följa med.

Ni har kanske sett hur mycket ni kan lägga märke till i det ögonblick en blixtnär visar sig – stundtals ett helt landskap, där alla detaljer är inpräglade i ert minne så att ni kan se dem och granska dem länge efteråt. Då jag vände mig om mot den öppna dörren sken det inre av ladan upp. Genom alla breda sprickor i dess väggar och golv och genom de stora dammtäckta fönstren på dess sida strömmade ett ljus från en intensivt blå och solig himmel, och luften som jag drog in i lungorna var ljuvligare än någon jag tidigare hade känt i hela mitt liv, Matt såg jag genom ett stort dammig fönster i den där ladan – mindre än ett ögonblick – nerför en skogklädd sluttning, och jag såg hur det långt nedanför den ringlade sig en liten strimma med mellan två låga tak den gula fläck som bildades av en soldränkt strand. Och sedan den bilden hade ristats in i min hjärna för evigt smällde den tunga dörren igen och mina naglar rev mot

det spruckna träet i ett förtvivlat försök att hejda den – och jag stod ensam i en kylig, regnig och blåsig natt.

Det tog en fyra, fem sekunder inte längre, att få upp dörren igen, Men det var fyra, fem sekunder för länge. Ladan var tom, mörk. Det fanns inget inne i den utom en nött träbänk – och det fladdrande ljuset från en tändsticka som jag hade tänt, små pappbitar på golvet som liknade fuktig gul konfetti. Som min hjärna hade vetat redan då mina händer rev mot den där dörrens utsida, fanns det ingen där inne; och jag visste var de var, – visste att de gick hemåt ner i den där gröna dalen, medan de skrattade högt i en plötslig, underbar och ivrig extas.

Jag arbetar på en bank, har ett jobb som jag inte gillar; och jag åker fram och tillbaka till det i tunnelbanan, läser dagstidningarna, de nyheter som de innehåller. Jag bor i ett hyresrum och i det skrangliga klädskaftet ligger det under en hög vikta näsdukar ett litet rektangelformat gult kort. Tryckt på det är orden: ”Gäller stämplat för EN RESA TILL VERNA” och på baksidan är ett datum stämplat. Men detta datum är för länge sen passerat, biljetten är ogiltig och klippt i ett mönster av små hål.

Jag har gått tillbaka till Acmes Resebyrå. Första gången gick den gråhåriga mannen fram till mig och lade två femdollarsedlar, en endollars och sjuttio cent i växel framför mig. – Ni lämnade kvar den här på disken förra gången ni var här, sa han allvarligt. Han såg mig rakt in i ögonen och tillade kyligt: – Jag vet inte varför.

Sedan kom några kunder in, han vände sig om för att betjäna dem och jag kunde inte göra något annat än att gå.

Gå in som om den var den vanliga resebyrå den verkar vara – ni kan hitta den någonstans i någon stad om ni försöker! Ställ några allvarliga frågor – om en resa ni planerar, en semestertripp eller något i den stilen. Gör sedan någon liten antydning om Broschyren, men gå inte rakt på sak. Ge honom tid att bedöma er och själv erbjuda den. Och om han gör det, om ni är den rätta typen, om ni har förmåga att tro – bestäm er då och håll fast vid ert beslut. För ni kommer aldrig att få en chans till. Jag vet, för jag har försökt. Och försökt. Och försökt.